

Designing a Strategic Model of Law Enforcement Management during a Crisis Caused by Natural Hazards (with an Emphasis on Floods)¹

Amir Rezaei² - Nozer Amin Sarmi³ - Alireza Jazini⁴ - Fariba Shaygan⁵

Received: 21, May, 2022

Accepted: 26, September, 2022

Abstract

Background and objective: Being aware of the fact that out of a total of 40 natural disasters, more than 30 types of them are expected to occur in Iran, makes it necessary for officials and people to pay serious attention to these undeniable threats, and since the law enforcement forces have the duty for order and security, and in crisis situations caused by unexpected events (especially floods), the activities of all institutions, organizations and institutions are dependent on the cooperation of all parties; so the present research tries to answer the following question: what is the strategic model of law enforcement management during a crisis caused by natural hazards (with emphasis on floods) by the police?

Methods: In terms of its objectives this research is of an applied type and in terms of data collection, it is considered qualitative-exploratory research. The statistical population is experts, managers and police experts in the field of crisis management of Lorestan province. To select the sample, the judgmental purposeful sampling method was employed, and the semi-structured interview technique was used to collect the data. In this method, after conducting 15 interviews, the main and secondary factors were repeated in the previous interviews and the researcher reached saturation. Necessary qualitative data was collected and analyzed using theme analysis method.

Findings: The secondary and main codes obtained from the interviews conducted with experts, managers and experts in the field of crisis management in the police command of Lorestan province are based on the extracted data of a total of 127 indicators and finally in the form of 11 components and 3 categories (identification, response, recovery, search, and investigation) were identified and classified in the field of police management during the flood crisis.

Results: The research results show that the implementation of the model designed during the crisis in the three dimensions of identification, response and recovery, and search and investigation in the incidents caused by the flood crisis has led to the optimal and correct performance of duties and prevention of confusion in the early hours of the beginning of the crisis, and the police can appear as an influential organization with a significant and effective role in disaster management and as a result, it will seek to reduce costs, improve police performance and unification in the policing management of natural crises.

Keywords: Model, Strategic model, Crisis, Law enforcement management, Natural crises.

1 This article is adapted from the PhD thesis of the crime prevention management in the faculty of Command and Headquarters, Amin Police University.

2 PhD Candidate in Crime Prevention Management, Amin Police University, Tehran, Iran. Email: amyrr8257@gmail.com

3 Associate Professor, Department of Social Sciences, Amin Police University, Tehran, Iran (Corresponding Author). Email: Naminsaremi@gmail.com

4 Associate Professor, Department of Police Prevention, Amin Police University, Tehran, Iran. Email: alirj1101@gmail.com

5 Professor, Department of Social Sciences, Amin Police University, Tehran, Iran. Email: Shayegan_fa@gmail.com

Copyright © 2020 Journal of Research Police Science. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages provided the original work is properly cited.

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و چهارم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۱

صص ۳۶-۱

طراحی الگوی راهبردی مدیریت انتظامی حین وقوع بحران ناشی از مخاطرات طبیعی (با تأکید بر سیل)^۱

امیر رضایی^۲، نوزر امین صارمی^۳، علیرضا جزینی^۴، فریبا شایگان^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۳۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۰۴

چکیده

زمینه و هدف: آگاهی داشتن از این موضوع که از مجموع ۴۰ بلای طبیعی، امکان بروز بیش از ۳۰ نوع آن در کشور ایران متصور است، توجه جدی مسئولین و مردم به این تهدیدات غیرقابل انکار را ضروری می‌سازد و از آنجا که نیروهای انتظامی در تمام شرایط، وظیفه حفظ نظم و امنیت را به عهده دارد و در وضعیت‌های بحران ناشی از حوادث غیرمترقبه (به‌خصوص سیل) فعالیت تمام دستگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادها مرسوم همگامی فراجا است، بنابراین پژوهش حاضر می‌کوشد به این پرسش پاسخ دهد که الگوی راهبردی مدیریت انتظامی حین وقوع بحران ناشی از مخاطرات طبیعی (با تأکید بر سیل) توسط پلیس چگونه است؟

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است و از نظر گردآوری داده‌ها در زمره پژوهش‌های کیفی - اکتشافی محسوب می‌شود. جامعه آماری خبرگان، مدیران و کارشناسان پلیس در حوزه مدیریت بحران استان لرستان است. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری هدفمند قضاوتی، برای گردآوری داده‌ها از تکنیک مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شده، در این روش، بعد از انجام ۱۵ مصاحبه، عوامل اصلی و فرعی در مصاحبه‌های قبلی تکرار می‌شد و پژوهش‌گر به اشباع رسید. داده‌های کیفی لازم جمع‌آوری و با استفاده از روش تحلیل تماتیک مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: کدهای فرعی و اصلی حاصل از مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان، مدیران و کارشناسان حوزه مدیریت بحران در فرماندهی انتظامی استان لرستان بر اساس داده‌های استخراج شده در مجموع ۱۲۷ شاخص است و در نهایت در قالب ۱۱ مؤلفه و ۳ مقوله (شناسایی، پاسخ و بازیابی، پی جویی و تجسس) مدیریت انتظامی در زمینه حین وقوع بحران سیل، شناسایی و طبقه‌بندی شدند. **نتیجه‌گیری:** نتایج پژوهش نشان می‌دهد؛ پیاده‌سازی الگوی طراحی شده در حین وقوع بحران در سه بعد شناسایی، پاسخ و بازیابی و پی جویی و تجسس در حوادث ناشی از بحران موجب انجام بهینه و صحیح وظایف و جلوگیری از سردرگمی در ساعات اولیه شروع بحران شده و پلیس می‌تواند به‌عنوان سازمانی تأثیرگذار با نقشی قابل ملاحظه و اثربخش در مدیریت بلافاصله ظاهر شود و در نتیجه کاهش هزینه‌ها، بهبود عملکرد پلیس و وحدت رویه در مدیریت انتظامی بحران‌های طبیعی را به دنبال خواهد داشت.

واژگان کلیدی: الگو، الگوی راهبردی، بحران، مدیریت انتظامی، بحران‌های طبیعی

۱ - این مقاله برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت پیشگیری از جرم دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین می‌باشد.

۲ - دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: amyrr8257@gmail.com

۳ - دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: Naminsaremi@gmail.com

۴ - دانشیار گروه پیشگیری انتظامی دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: alirj1101@gmail.com

۵ - استاد گروه علوم اجتماعی دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: Shayegan_fa@gmail.com

مقدمه

از پنج قاره جهان، قاره آسیا با بیش از یک سوم از حوادث غیرمترقبه و بلایای طبیعی مواجه است و ایران در میان کشورهای این قاره پس از چین، هند و بنگلادش بیشترین خسارات و تلفات را از این حوادث و بحران‌های ناشی از آن متحمل می‌شود. قرارگرفتن کشور جمهوری اسلامی در یکی از پرخطرترین نقاط جغرافیایی سبب شده تا همواره در معرض حوادث طبیعی متفاوت قرار گیرد و به دفعات در ابعاد ملی، منطقه‌ایی و محلی، این حوادث تلخ را تجربه کند (نوری، ۱۳۹۷، ۱۱۷).

از طرفی بلایای طبیعی یکی از چالش‌های اصلی برای کشورهای گوناگون محسوب می‌شوند که علاوه بر آسیب‌های جدی اقتصادی، موجب مرگ و میر افراد شده و دستاوردهای توسعه را خنثی می‌کند. در دهه‌های اخیر بلایای طبیعی و آثار آنها در تمام جهان سیر صعودی داشته است. که کشورمان ایران هم به دلیل تنوع و تعداد حوادث طبیعی یکی از کشورهای بلاخیز جهان بوده است به گونه‌ای که از ۴۰ حادثه طبیعی ثبت شده در جهان، ۳۱ نوع آن در ایران به ثبت رسیده است، همین مسئله موجب شده است که ایران یکی از ده کشور حادثه خیز جهان قلمداد شود و حدود ۶ درصد از مجموع تلفات ناشی از حوادث فوق در جهان را به خود اختصاص دهد (دارابی، ۱۳۹۰، ۷).

مطابق آمار سازمان ملل در میان مخاطرات طبیعی، سیل و طوفان‌ها بیشترین تلفات و خسارات را به جوامع بشری وارد آورده است به گونه‌ای که تنها در یک دهه میزان خسارت ناشی از سیل و طوفان‌ها بالغ بر بیست و یک میلیارد دلار در مقابل ۱۸ میلیارد دلار خسارت ناشی از زلزله بوده است. بنابراین می‌توان گفت سیلاب هم از نظر تلفات جانی و هم از نظر خسارات مالی، مهم‌ترین بلای طبیعی در جهان محسوب می‌شود. در این خصوص نکته نگران کننده روند افزایش تلفات و خسارات سیلاب در جهان در دهه اخیر است. با توجه به تغییر اقلیم جهانی که در حال وقوع است. سیلاب همه ساله خسارات شدیدی را در نقاط مختلف کره زمین به خصوص در کشورهای در حال

توسعه به جای می‌گذارد. در ایران نیز خسارات مالی و جانی سیلاب در دهه گذشته افزایش یافته، بنابراین تعیین سازوکارهای آماده‌سازی و برنامه‌های توسعه به‌منظور دستیابی به پایداری محیطی و در نتیجه آن کاهش آسیب‌پذیری محیطی و انسانی در برابر مخاطرات طبیعی دارای اهمیت است (مطیعی‌لنگرودی و همکاران، ۱۳۹۳، ۳) بر اساس آمار منتشر شده از سوی سازمان ملل متحد، در مدت ۲۵ سال در جهان ۱۳۵۸ سیل مهم رخ داده است که ۵/ درصد ۱۳٪ از کل حوادث دنیا را بر گرفته و آسیب-دیدگان از سیل بالغ بر ۱/۵۶ میلیارد نفر بوده است (ابهری، ۱۳۹۱، ۱۱).

یکی از مهم‌ترین بلایای طبیعی که کشور ایران را با چالش مواجه می‌کند سیل و سیلاب‌های ناشی از بارش باران و طغیان رودخانه‌ها است. مجموع سیل‌های رخ داده در نیمه اول سال ۱۳۹۹؛ ۳۴۵ مورد ثبت شده است. در نیمه اول سال ۹۹ استان‌های خراسان رضوی ۵۶ مورد، کهگیلویه و بویراحمد ۲۶ مورد و اردبیل ۲۴ مورد بیشترین آمار وقوع سیل را داشته‌اند و استان‌های ایلام، تهران و مرکزی بدون سیل و آب-گرفتگی کمترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند و در بیست و هشت استان کشور از یک تا پنجاه‌وشش مورد سیل و آب‌گرفتگی معابر اتفاق افتاده است. این در حال است که در شش ماهه اول این سال در ۳۱ استان کشور در مجموع ۴۹۱ مورد سیل و آب‌گرفتگی معابر اتفاق افتاده است. خراسان شمالی و سیستان و بلوچستان با ۵۲ مورد بیشترین آمار وقوع سیل و بوشهر و گیلان با یک مورد کمترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند (آمار حوادث وزارت کشور، ۱۳۹۹، ۲).

در نظرسنجی به‌عمل آمده به‌عنوان سؤال روز مبنی بر این که با وجود همه تلاش‌ها، امدادرسانی به مناطق آسیب‌دیده (زلزله، سیل و..). به‌ویژه در ساعات یا شبانه روز اولیه، با تأخیر نسبی و برخی کمبودها روبرو است، با کدام گزینه موافقت بیشتری دارید؟ سه گزینه مطرح شده به‌عنوان پاسخ شامل: ۱- به‌علت غیرمترقبه بودن این گونه حوادث، تأخیرها تا حد زیادی طبیعی است. ۲- دستگاه‌های امدادی سرعت عمل، هماهنگی و امکانات کافی

ندارند. ۳- مدل مدیریت بحران در برخی مناطق کشور، به روز نشده و کارآمد نیست. که پاسخ بینندگان به این نظرسنجی بدین شرح می‌باشد. سؤال اول ۲۰٪. سؤال دوم ۲۹٪ و سؤال سوم ۵۱٪ پاسخ‌ها را به خود اختصاص دادند، که این نتیجه نشان دهنده احتیاج به کارآمدی و به‌روز در مدل مدیریت بحران هستیم و لزوم طراحی مدل و الگوی مناسب برای مدیریت بحران را نشان می‌دهد که یاد به این حوزه پرداخته شود (شبکه خبر، ۱۳۹۹).

شاخصه خاص نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران علاوه بر اسلامی و انقلابی بودن، برآمده از مردمی بودن است و در بلایای طبیعی سال‌های گذشته تاکنون شاهد آن بودیم که نیروهای مسلح داوطلبانه به حادثه‌دیدگان کمک کرده‌اند و باید در جهت بکارگیری توان بسیج مردمی و نیروهای مسلح در مدیریت بحران و بلایای طبیعی به ظرفیت‌سازی مدیریتی در حوزه بحران پردازیم و در نتیجه این ظرفیت‌سازی مدیریتی شاهد کاهش صدمات و خسارات ناشی از بحران‌ها و بلایای طبیعی خواهیم بود (رحیم صفوی، ۱۳۹۸).

لذا مدیریت انتظامی بحران‌های طبیعی از منظر پلیس از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. توجه به این نکته ضروری است که چه بسا یک بحران طبیعی در صورت بی‌توجهی و عدم مدیریت می‌تواند به یک بحران انتظامی و حتی امنیتی تبدیل شود. بنابر مطالب یاد شده و امعان نظر به ارتباط تنگاتنگ مسئله مدیریت انتظامی بحران‌های طبیعی با نظم و امنیت که جزء وظایف اصلی پلیس است و از طرفی نیاز به الگوی مناسب برای مدیریت انتظامی بحران‌های طبیعی، هدف اصلی این پژوهش طراحی الگوی راهبردی مدیریت انتظامی حین وقوع بحران سیل است که در همین راستا سؤال اصلی تحقیق تدوین الگوی راهبردی مدیریت انتظامی حین وقوع بحران سیل توسط پلیس است؟

سؤالات فرعی

- ۱- ابعاد و مؤلفه‌ها و شاخص‌های حین وقوع بحران سیل در بعد شناسایی توسط پلیس کدامند؟
- ۲- ابعاد و مؤلفه‌ها و شاخص‌های حین وقوع بحران سیل در بعد پاسخ و بازیابی توسط پلیس کدامند؟
- ۳- ابعاد و مؤلفه‌ها و شاخص‌های حین وقوع بحران سیل در بعد پی‌جویی و تجسس توسط پلیس کدامند؟

پیشینه و مبانی نظری

در بررسی انجام شده پژوهش و مطالعه‌ی که عیناً با موضوع تحقیق مطابقت داشته باشد مشاهده نشد، ولی مرتبط با موضوع تعدادی پژوهش یافت شد که به برخی از آنها اشاره می‌شود.

سیفی و کاظمیان (۱۴۰۰)، در پژوهش خود تحت عنوان «واکاوی پدیدارشناسانه نقش پلیس زن در مدیریت بحران طبیعی مبتنی بر تجارب زیسته کارکنان فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران» جامعه آماری پژوهش تمام پرسنل فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران بودند که پس از زلزله کرمانشاه در منطقه حضور داشتند، نمونه‌گیری هدفمند تا اشباع نظری (نفر ۱۴) ادامه داشت. یافته‌ها نشان از توانمندسازی روانی زنان پلیس شامل سه عملکرد انطباقی، ارتباطی و حمایتی است و نقش امنیت اجتماعی در بحران شامل نقش‌های ساماندهی، مداخله در بسترهای نایمن و شیوه‌های رفع بحران بود، همچنین از نقش‌ها، هم‌افزایی در تعاملات امنیت بخش، نقش روشن‌گری افکار عمومی و نقش مشارکتی به‌دست آمد و در نهایت اشباع‌سازی خلاءهای نقشی نیز بر دو محور نقش‌پذیری بر مدار نظام اعتقادی جامعه و نظام سرشتی زن حاصل شد. در نتیجه نقش زنان پلیس در مدیریت بحران محوری است و بیانگر آن است که جامعه به‌دلیل ملاحظات فرهنگی - اسلامی به حضور پلیس زن در مداخلات انتظامی نیاز دارد.

بیات و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان «شیوه‌های مدیریت انتظامی در بحران ناشی از زلزله» با بهره‌گیری از نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی، از مشارکت ۲۵ نفر از فرماندهان انتظامی که سابقه مسئولیت در مدیریت انتظامی بحران‌های زلزله کشور را در دهه اخیر داشتند در گروه دلفی بهره‌گیری شد، بر اساس این پژوهش در مدیریت پیش از بحران پنج بعد شامل (تدابیر فرماندهی، آموزش و توانمندسازی کارکنان، اقدامات لجستیکی و پدافندی، بسترسازی تعامل درون و برون سازمانی)، حین بحران شش بعد شامل (فرماندهی بحران، آماده‌باش و اعزام نیرو و تجهیزات، مدیریت ترافیک، کنترل و مقابله با جرم و بی‌نظمی، رسیدگی کارکنان آسیب‌دیده از زلزله، اقدامات حفاظتی - تأمینی)، پس از بحران چهار بعد شامل (عادی سازی شرایط بحرانی، اقدامات کنترلی و نظارتی، ترمیم و بازسازی، تجزیه و تحلیل راهبردی)، شناسایی شد.

بهمنش شکیب و الهامی (۱۳۹۷)، در پژوهش خود با عنوان «روش تقویت هماهنگی بین سازمانی در مدیریت راهبردی بحران‌های طبیعی»، این تحقیق از نوع کاربردی و توسعه‌ای است و اطلاعات آن بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای (اسنادی) و اطلاعات ناشی از مصاحبه با خبرگان (با روش دلفی) و استفاده از نظرات ۱۰۰ نفر از صاحب نظران دارای تجربه عملی در این حوزه (با استفاده از نرم افزار SPSS) سامان یافته است، که در نتیجه شش روش تقویت هماهنگی بین سازمانی در مدیریت راهبردی بحران‌های طبیعی را مطرح نموده که از مهم‌ترین آنها می‌توان به تقویت قوانین مرتبط با حوزه مدیریت بحران اشاره نمود.

یاوری و همکاران (۱۳۹۵)، در تحقیق خود با عنوان «ساختار مدیریت نظم و امنیت انتظامی در بحران‌های طبیعی با تأکید بر الگوی ساختار مدیریت بحران در کشورهای هدف» سیستم مدیریت در سطح کل کشور و در سطح فرجا، ناگزیر است که با استفاده از تجربیات گذشته خود و بهره‌گیری از تجربیات موفق جهانی نسبت به تنظیم یک برنامه مؤثر برای مدیریت بلافاصله گام بردارد و راهبردهای مشخصی را برای مدیریت نظم

و امنیت پلیس در بحران‌های طبیعی فراهم آورد، نتایج تحقیق نشان می‌دهد که با بررسی و تحلیل مؤلفه‌های سابقه‌ی برنامه‌ریزی، سطوح برنامه‌ریزی، ساختار و وضعیت پلیس کشورهای مورد مطالعه در بحران‌های طبیعی گام مهمی است، تا بتوان با الگوبرداری موثق و موفق مدیریت نظم و امنیت انتظامی در دنیا به سطح مطلوبی از برتری تصمیم‌گیری در هماهنگی، هدایت عملیاتی و کنترل اثربخش بحران بر اساس ماموریت‌های ابلاغی در راستای استقرار نظم و امنیت انتظامی در بحران‌های طبیعی دست یافت.

کمالی (۱۳۹۵)، در پژوهش خود با عنوان «مطالعه مقایسه‌ای آمادگی و واکنش پلیس در مدیریت بحران‌های طبیعی در ایران، ژاپن و هند»، روش این پژوهش مقایسه‌ای کیفی است و گردآوری داده‌ها از طریق مطالعه کتابخانه‌ای و استفاده از اسناد و مدارک و گزارش سازمان‌های مرتبط و جامعه مورد مطالعه کشورهای ایران، ژاپن و هند است. یافته‌های پژوهش بیانگر تفاوت شیوه سازماندهی و وظایف پلیس در مدیریت بحران‌های طبیعی در کشورهای مورد مطالعه است. در دو کشور هند و ژاپن، پلیس نقش محوری در مدیریت بحران دارد و وظایف گسترده‌تری را برعهده دارد.

هوئل و مهوس^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «پاشنه آشیل مدیریت بحران در پلیس نروژ» با توجه به پرونده پلیس نروژ نحوه بررسی تغییر ساختار در پاسخ به بحران را بررسی کرده است و در تجزیه و تحلیل به چهار یافته: اول، فعالیت‌ها در اتاق کنترل همزمان با سازماندهی مجدد سازمان بحران افزایش می‌یابد، دوم، تغییر منجر به عدم قطعیت بین مدیران بحران از نظر نقش و مسئولیت می‌شود که می‌تواند مانع مدیریت بحران شود. سوم، عوامل انسانی بر جریان اطلاعات بین مدیران تأثیر می‌گذارد. چهارم، کاربران اتاق کنترل خود را خارج از مدیریت بحران می‌دانند. این مطالعه از نظر درک تعامل بین جنبه‌های سازمانی رسمی و غیررسمی در مدیریت بحران مرتبط است.

نیکوانو، ویتورث و بیلی^۱ (۲۰۲۰)، در پژوهش خود با عنوان «بررسی وضعیت فعلی مدل‌سازی سیل برای مدیریت ریسک سیل شهری در کشورهای در حال توسعه» به ارزیابی و مدل‌سازی خطرات سیل در مناطق فقیرنشین شهری نیجریه می‌پردازد و ادبیات پیرامون تکنیک‌های فعلی مدل‌سازی سیل را مرور می‌کند و اعلام می‌دارند که این واقعیت است که مدل‌های موجود صرف نظر از میزان فضای، پیچیدگی و ابعاد، دارای نقاط قوت و ضعف و محدودیت هستند و یک جدول جامع از رویکردهای مختلف را در کنار نقاط ضعف و قوت مدل‌های مختلف را ارائه می‌دهد.

توکاکیس^۲ و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهش خود با عنوان «مدیریت بحران در مدیریت دولتی؛ مدل سه مرحله ای برای حوادث ایمنی»، هدف از این مطالعه را بررسی عوامل مؤثر در مدیریت بحران در مدیریت دولتی برای حوادث ایمنی در سه مرحله قبل از بحران، حین بحران و پس از بحران بیان کرده است، نتایج نشان می‌دهد که توانایی رهبر و اعضای تیم مدیریت بحران برای تصمیم‌گیری درست، ارتباطات داخلی و خارجی و نوع موقعیت بحرانی، پیش‌بینی‌کننده‌های مراحل سه‌گانه ذکر شده مدیریت بحران در مدیریت دولتی است. در پایان اعلام داشتند موارد مرتبط با مدیریت عبارتند از: نیاز به اجرای تغییرات فرهنگی و ساختاری، توسعه توانایی رهبر تیم مدیریت بحران برای تصمیم‌گیری در شرایط اضطراری، تغییر کانال‌های ارتباطی رسمی داخلی و طراحی مجدد راهبردهای ارتباطی خارجی به منظور مدیریت مؤثر حوادث ایمنی امروزی در یک محیط پویا و غیرقابل پیش‌بینی است.

آدم دجیمساه^۳ و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهش خود به بررسی و تعیین اهداف و تأثیر عوامل مدیریت بحران سیل بر ایجاد خروجی سیستم‌های هشدار در وضعیت سیل غنا (تجزیه و تحلیل سیلاب شمال سال ۲۰۰۷)، می‌پردازند. نتایج حاصل از تجزیه و

1. Nkwunonwo, uc, Whitworth. M and Baily, B.

2. Tokakis,

3. EdemDjimesah

تحلیل داده‌ها نشان دهنده کارآیی مدل پیشنهادی در ایجاد خروجی سیستم هشدار است. این مطالعه با ارائه آگاهی مؤثر از سیستم‌های هشدار ساختمان و تأثیر آن بر مدیریت بحران سیل برای سازمان مدیریت بحران ملی غنا می‌پردازد.

دنستور^۱ و همکاران (۲۰۱۶)، در پژوهش خود با عنوان «ساختار زندگی در ناحیه سیل در فیلیپین (حس مکانی و عملکرد آن برای کاهش تجربه سیل)»، پرداخته‌اند. در این مطالعه بیان داشتند که حس مکانی یک مفهوم چند بعدی است، که شامل وابستگی مکانی، هویت مکانی و جنبه‌های اتصال مکان است. نتایج نشان می‌دهد که علیرغم تجارب مکرر رویدادهای جاری در جامعه حس مکان به‌عنوان یک ابزار عملکردی تلقی می‌شود که به ساکنان اجازه سازگاری، و نیز حفظ اقامت آنها در تداک^۲ را می‌دهد. در نظر گرفتن واکنش‌های اجتماعی به فجایع، چارچوب‌ها، کاهش خطر بلایا و مدیریت باید به‌عنوان یک متغیر مهم علاوه بر دیگر متغیرهای محیطی و اجتماعی به‌منظور تفسیر منطق ساکنانی که در مناطق سیل خیز زندگی می‌کنند، شود.

چانگ^۳ (۲۰۱۶)، در پژوهشی به مقایسه مدیریت بحران و کنترل سیل در کره جنوبی و آمریکا پرداخته است. هدف این پژوهش تحلیل تضاد و اختلاف بین بازیگران فرآیند مدیریت بحران است؛ توصیه‌های سیاسی برای بهبود نظام مدیریت بحران عرضه می‌کند، نمونه‌ای از تضاد را تشریح می‌کند و تفاوت و شباهت دو کشور منتخب را در این زمینه بررسی می‌کند. تفاوت دو کشور در زمینه طیف بازیگران، ویژگی‌های فرهنگی و اقدامات مدیریتی و سازمان‌های دولتی است اما انگیزه و رفتار بازیگران در دوره بحران در هر دو کشور شبیه به هم است. محقق بر اساس مقایسه، راه کارهای مهم و مشترکی را برای موفقیت مدیریت بحران ارائه می‌دهد.

-
1. Danesto,
 2. Barangay Tad lock
 3. Chung

کوتزنی و ریبرس^۱ (۲۰۱۶)، در پژوهش خود با عنوان «اجرای یک شاخص اجتماعی-اکولوژیکی برای اندازه گیری انعطاف پذیری سیل» بیان داشته‌اند افزایش جهانی در دامنه و فراوانی رویدادهای سیل نگرانی‌هایی را به وجود آورده است که رویکرد مدیریت سیلاب سنتی برای مقابله با عدم قطعیت آینده کافی نیست. نیاز به حرکت به سمت رویکردهایی وجود دارد که انعطاف‌پذیری سیستم را با درک و مدیریت محرک‌های آسیب‌پذیری و ظرفیت انطباقی مدیریت می‌کند.

چون و کیم^۲ (۲۰۱۵)، در مطالعه‌ای با موضوع «بهبود سیستم‌های مدیریت پلیسی بحران‌های طبیعی» به منظور ارزیابی نحوه پاسخ‌گویی سیستم‌های فوریتی و از جمله پلیس در واکنش به بلایای طبیعی و پیشگیری از حوادث آن؛ موضوع امنیت و تأمین زیرساخت‌های ایمنی را بررسی کردند که ۷۵ درصد از جامعه آماری محقق اعلام داشتند که فرآیند سیستم رسیدگی به بلایای طبیعی در شهر سئول قابل انتقاد است و پیشنهاد کرده‌اند که برای پیشگیری از حوادث و جرایم مربوط به بلایای طبیعی لازم است در ابتدا مهارت‌های مدیران بحران تعریف شود، به موازات تقویت مهارت‌های مدیریت بحران در پلیس باید تجهیزات زیرساختی آن نیز برای پلیس آماده شود و در گام اول اقدامات پیشگیرانه ساختار کنونی پلیس سئول که مبتنی بر جریان انضباط ترافیکی است باید به سمت ایمنی ترافیک تغییر جهت دهد و برای رفت و آمد آسان و جلوگیری از حوادث و سوانح خودرویی حین بحران اماکن غیرمجاز و مزاحم جمع-آوری شوند (مسیر باز شود)، ۷۲ درصد از افسران پلیس اعلام داشته‌اند که مدیریت ایمنی بخشی حوادث ربطی به شرح وظایف پلیس ندارد، آنها اعلام داشتند که پلیس ساز و کار دسترسی به سیستم‌های هشدار دهنده مدیریت بحران را ندارد، وضعیت آموزش مربوط به ایمنی در شرایط مخاطرات بلایای طبیعی باید تقویت شود و شبکه-

های دولتی و خصوصی در تعامل با یکدیگر قرار گیرند و از منابع یکدیگر برای پاسخ-گویی بهتر به بلایای طبیعی استفاده شود.

نقاط افتراق و اشتراک تحقیقات پیشین با تحقیق حاضر

بررسی تحقیقات انجام گرفته نشان می‌دهد که نیروهای مسلح به ویژه فراجا نقش بسیار عمده‌ای در مدیریت بحران‌های طبیعی ایفا می‌کند و از ظرفیت بالایی در جهت انجام اقدامات قبل، حین و پس از بحران‌های طبیعی برخوردار هستند. از طرفی در زمینه موضوعات مرتبط با عنوان پژوهش حاضر، تاکنون تحقیقات و پژوهش‌های گوناگونی صورت پذیرفته است. ولی هیچ یک از تحقیقات نتوانسته است به بحث اصلی این پژوهش در طراحی الگوی راهبردی مدیریت انتظامی حین وقوع بحران سیل پردازد، بنابراین این پژوهش با توجه به حدود و ثغور تعریف شده در آن یک موضوع اکتشافی بوده و تاکنون در این زمینه تحقیق مستقلی صورت نگرفته است یا دست کم محقق در بررسی‌های خود به مورد مشخص در این زمینه برخورد نکرده است. از آنجا که لازم است در تولید ادبیات تحقیق، به صورت استنباطی از پژوهش‌های مرتبط استفاده شود، قابلیت بهره‌برداری از آنها برای غنای بیشتر این تحقیق وجود دارد.

مبانی نظری

بحران

بحران از هم‌گسیختگی جدی عملکرد یک جامعه که ناشی از وقوع مخاطره است و منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی یا زیست محیطی می‌شود، به طوری که مواجهه با آن فراتر از توانایی جامعه متأثر و دستگاه‌های مسئول موضوع ماده (۲) این قانون است. (قانون مدیریت بحران کشور، ۱۳۹۸، ۲).

بحران رویدادی است که به‌طور طبیعی یا به‌وسیله بشر، به‌طور ناگهانی یا به‌صورت فزاینده به‌وجود آید و سختی و مشقتی را به جامعه انسانی تحمیل می‌کند که برای برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، اساسی و فوق‌العاده است. بحران فرآیندی است که در نتیجه یک سری عوامل طبیعی و غیرطبیعی شامل زلزله،

آتش‌فشان، زمین لغزش، طوفان، آتش‌سوزی‌های مهیب، نشت گاز، ناکارآمدی‌های فناوری، هجوم حملات احتمالی یا واقعی یا چیزی شبیه جنگ، ناکارآمدی خدمات اورژانس پزشکی، بیماری‌های واگیر و... که سبب به خطر افتادن جان انسان‌ها یا آسیب‌پذیری، بیماری، فاجعه یا به خطر افتادن امنیت جوامع یا اموال ملی و مردمی شده و فقط از طریق سرویس‌های مربوط به بحران نمی‌تواند رسیدگی شود و نیازمند به یک پاسخ‌گویی جدی با هماهنگی از طرف سایر ارگان‌هایی که در این زمینه همکاری می‌کند، هستند (سوادکوهی فر و ذکائی فاتح، ۱۳۹۲). شرایطی که در آن با غافلگیری، کمبود اطلاعات و محدودیت زمان برای تصمیم‌گیری مواجه هستیم و در این شرایط منافع حساس و حیاتی در خطر قرار گرفته است. (گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی، ۱۳۹۱، ۱۸). بحران می‌تواند ناشی از یک سری وقایع غیرقابل پیش‌بینی یا غیرمنتظره باشد که در قالب خطر و خطری بالقوه مد نظر قرار می‌گیرد (پیرا، ۲۰۱۵، ۳).

مدیریت انتظامی

مدیریت انتظامی عبارت است از انجام سلسله فعالیت‌هایی برای نیل به اهداف سازمان پلیس با استفاده بهینه از منابع ورودی که عبارتند از: نیروی انسانی، سرمایه، فناوری و مواد اولیه و اطلاعات از طریق انجام چهار وظیفه مهم مدیریتی یعنی برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت، رهبری و نظارت و کنترل (مصطفی‌نژاد، ۱۳۹۳، ۳۲). به عبارت دیگر، فرآیند بکارگیری مؤثر و کارآمد منابع انسانی و مادی از طریق ساماندهی، سازماندهی، هماهنگی، رهبری و نظارت و کنترل فعالیت‌های انتظامی، جهت تحقق اهداف امنیت داخلی کشور که همان حفظ نظم و امنیت عمومی و اجتماعی است. (گودرزی و جهانگیری، ۱۳۹۳، ۹۶).

بحران‌های طبیعی

بحران‌های طبیعی حوادث و سوانحی هستند که بر اثر بی‌نظمی غیرعادی چهار عنصر زمین، هوا، آتش و آب به وجود می‌آیند. حوادث و سوانحی مثل زمین لرزه، طوفان،

گردباد، سیل، آتش‌سوزی جنگل‌ها، صاعقه و رانش زمین از این دسته هستند. (ربیعی، ۱۳۹۲، ۲۹).

مدیریت بحران

مدیریت بحران نظام حاکم بر راهبردها، رویکردها، برنامه‌ها و اقداماتی است که با هدف پیش‌بینی، پیشگیری و کاهش خطر، آمادگی و پاسخ کارآمد و بازتوانی و بازسازی پس از وقوع حوادث و سوانح، به صورت چرخه‌ای صورت می‌گیرد. (قانون مدیریت بحران کشور، ۱۳۹۸، ۲). مدیریت بحران به عنوان فرآیندی نظام‌یافته تعریف می‌شود که طی این فرآیند سازمان تلاش می‌کند بحران‌های بالقوه را شناسایی و پیش‌بینی کند و سپس در مقابل آنها اقدامات پیشگیرانه انجام دهد تا اثر آن را به حداقل برساند (دیوید^۱، ۲۰۱۶، ۲۳).

ادبیات مدیریت بحران نشانگر این است که در زمینه مقوله بحران، سه دیدگاه متمایز وجود دارد: الف) دیدگاه سنتی: این دیدگاه بحران را اساساً یک پدیده و وضعیت منفی و نامطلوب می‌داند که به هر نحوی باید از آن پرهیز کرد. بر اساس این نگرش، بحران‌ها دارای ماهیتی کاملاً مخرب و بازدارنده هستند (روشندل اربطانی، ۱۳۸۷، ۲۳). تحقیقات مایرز و هولوشا نشان داد که اکثر مدیران ارشد علاقه‌ای به فکر کردن در باره بحران ندارند (مایرز و هولوشا^۲، ۱۹۸۸).

ب) دیدگاه قانون طبیعی: طرفداران این دیدگاه، بحران را جزئی از طبیعت زندگی بشری می‌دانند که چه بخواهیم و چه نخواهیم رخ می‌دهد، اما نگرش این دسته نیز همچنان یک نگرش منفی نسبت به بحران است با این تفاوت که برخلاف دیدگاه اول، سعی در انکار و دوری از بحران ندارند، بلکه نسبت به آن موضعی کاملاً منطقی بر می‌گزینند (روشندل اربطانی، ۱۳۸۷).

1. David

2. Meyers and Holusha

ج) دیدگاه تعاملی: این دیدگاه، نگاهی کاملاً متفاوت نسبت به مقوله بحران دارد و برخلاف دیدگاه‌های قبل، به بحران به دید مثبت می‌نگرد و معتقد است نه تنها نباید آن را نفی یا انکار کرد، بلکه در مواقعی نیز باید به استقبال آن رفت. برخلاف دیدگاه اول که دیدگاه سکون و ثبات و دیدگاه دوم که دیدگاه مقابله و واکنش است. دیدگاه تعاملی، دیدگاهی پویایی، تغییر و تحرک اجتماعی است و بر همین اساس بحران‌ها را بخشی از ساختار اجتماعی که برای رشد و توسعه جامعه لازم و ضروری هستند (جیری^۱، ۲۰۰۱). به هر حال دیدگاه تعاملی، دیدگاهی کاملاً مثبت به بحران است و بحران را صحنه تعامل میان عناصر و عوامل مختلفی می‌داند که نتیجه کلی در جهت نوعی نظم و تعادل و پویایی حرکت می‌کند (روشندل اربطانی، ۲۳، ۱۳۸۷).

در اینجا به ساختارها و الگوهای رایج مدیریت بحران در کشور و جهان پرداخته می‌شود.

جدول ۱. ساختارها و الگوهای رایج مدیریت بحران

نظریه پرداز	اجزاء ساختار
مک کانکی ^۱ ، ۱۹۸۷	پیش‌بینی، تدوین برنامه، تأمین نیروی انسانی و اجرای برنامه
لیچات ^۲ ، ۱۹۹۰	انتظار، اعلام خطر، نجات، عادی سازی و توان بخشی
پیرسون و میتروف ^۴ ، ۱۹۹۳	شناسایی علایم، پیشگیری / آمادگی، محدودیت/ تهدید آسیب، بازیابی و یادگیری
مایر ^۵ ، ۱۹۹۳	عملیات طبیعی، پاسخ سریع / پردازش موقتی و ترمیم
ریچاردسون ^۶ ، ۱۹۹۴	مرحله قبل از بحران/ فاجعه، مرحله اثر بحران/ کاهش، مرحله بازیابی/ از بین رفتن
فینک ^۷ ، ۱۹۹۶	مرحله علایم اولیه، مرحله حاد، مرحله مزمن و مرحله ترمیم

1. Geary
2. Mc Conkey
3. Leechat
4. Pearson and Mitroff
5. Myers
6. Richardson
7. Fink

شناسایی (تعیین هدف و تحلیل محیطی)، مقابله (فرموله کردن و ارزیابی راهبرد)، و پیکربندی دوباره (اجرای راهبرد و کنترل راهبرد).	بورنت ^۱ ، ۱۹۹۸
ایجاد احساس، تصمیم سازی، هدف سازی، خاتمه، آموزش و ایجاد تغییر	بوین، هارت، استرن و ساندرلیوس ^۲ ، ۲۰۰۵
مرحله قبل از رویداد (پیش‌بینی، پیشگیری و آمادگی)، مرحله وقوع رویداد (شناسایی، پاسخ‌بازیبی، پی‌جویی و تجسس) و مرحله اقدامات بعد از رویداد (ترمیم، پی‌جویی و اقدامات مباحث‌های بعد از رویداد).	کرائوس ^۳ ، ۲۰۰۶
بررسی چشم‌انداز، طرح‌ریزی راهبردی، مدیریت بحران و یادگیری سازمانی	کراندل، پارنلوا اسپیلان ^۴ ، ۲۰۰۹
مرحله قبل از وقوع بحران (تحلیل خطر، تحلیل آسیب‌پذیری، کاهش اثرات مخرب بحران‌ها پیشگیری، آمادگی، پیش‌بینی و هشدار اولیه، ایجاد سامانه هشدار ملی منطقه‌ای). مرحله حین وقوع بحران (مرحله مقابله و پاسخ‌گویی شامل: اعلام عمومی، پاسخ عمومی، تخلیه اضطراری، اسکان اضطراری، جستجو و نجات، امداد رسانی، پشتیبانی، ارزیابی، تحلیل ملزومات، تحلیل منابع). مرحله پس از وقوع بحران (مرحله بازیبی شامل: بازسازی، بازتوانی، بازگشت به وضعیت اولیه، ایجاد فرصت‌های توسعه).	فریدریک کانی ۱۹۹۸
پیش‌بینی، پیشگیری، مقابله عادی، مقابله ویژه و ترمیم و بازسازی	حسینی و جدی، ۱۳۸۶

منابع: (روشندل اربطانی، پورعزت و قلی‌پور، ۱۳۸۷، ۲۳)، (پیرسون و میتروف^۵، ۱۹۹۳، ۵۹)، (ونگ و بلاردو^۶، ۲۰۰۵، ۳۴)، (بودریاکس^۷، ۲۰۰۵، ۷۶)، (کرائوس^۸، ۲۰۰۸، ۲۲)،

1. Burnett
2. Boin, Hart, Stern and Sundelius
3. Craddock
4. Crandall and Parnell Spillan
1. Person and Mitroff
2. Wang and Belardo
3. Boudreaux
4. Koraeos

بوین^۱ و همکاران (۲۰۰۵، ۳۸)، (لیچات^۲، ۱۹۹۰، ۶۴)، (کراندل^۳ و همکاران ۲۰۱۰، ۴۷)، (علمداری و مشهدی، ۱۳۹۷، ۴۶)، (مایر^۴، ۱۹۹۳، ۳۸)، ریچاردسون^۵، ۱۹۹۴، ۴۱)، (اسمیت^۶، ۱۹۹۰، ۲۶۳)، (حسینی و جدی، ۱۳۸۶، ۲۶).

جدول ۲. فعالیت‌های مدیریتی در مراحل مختلف چرخه مدیریت بحران (گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی، ۱۳۹۱، ۷۳-۷۴).

مرحله از بحران	فعالیت‌ها و اقدامات
قبل از بحران	سیاست‌گذاری و قانونمندی، برنامه‌ریزی، تخمین و برآورد ظرفیت خسارت حادثه، تخمین و برآورد خطر، پیشگیری، تعیین آسیب‌پذیری و کاهش اثرات، آمادگی، اطلاع‌رسانی و هشدار، پژوهش و آموزش
شروع بحران	اطلاع‌رسانی و هشدار، ارزیابی مقدماتی ابعاد حادثه، بسیج
حین بحران	نجات و جستجو، امداد رسانی، فعال کردن برنامه مدیریت بحران و فعال کردن رسمی برنامه مقابله، جستجو و امداد و نجات، تسهیلات زندگی، تمهیدات پزشکی و مراقبت، بهداشت منطقه و مصدومان و بازماندگان، تخلیه جمعیت از اماکن ناامن به محل‌های امن، استقرار نظم در جامعه، برآورد دقیق فاجعه، اطلاع‌رسانی
پس از بحران	مقوم‌سازی و برقراری مجدد سرویس‌های ضروری، بازسازی، ایجاد سرپناه و مسکن موقت، تخریب اماکن ناامن و پاک‌سازی مناطق صدمه دیده، بهداشت، استقرار وضعیت عادی، مددکاری، ارزیابی و بازنگری قوانین و برنامه‌های مدیریت بحران، توسعه، پژوهش و آموزش

مراحل چهارگانه چرخه مدیریت بحران به سه مرحله زیر تقسیم و دسته‌بندی شده است:

۱- مرحله قبل از بحران شامل مرحله پیشگیری و آمادگی؛

۲- مرحله حین بحران شامل مرحله امداد و نجات؛

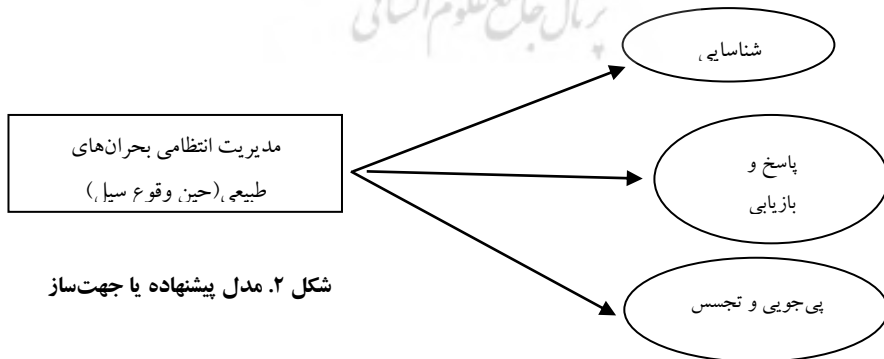
5. Boin
6. Leechat
7. Crandall
8. Meyers
9. Richardson
10. Smith

۳- مرحله بعد از بحران شامل مرحله بهبود و بازسازی (گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی، ۱۳۹۱، ۴۳۲).

بنابراین در پژوهش حاضر، الگوی مراحل زمانی مدیریت بحران شامل: «قبل»، «حین»، و «پس از بحران» برگرفته از نظریه ریچاردسون، کرائوس، فریدریک کانی و چرخه مدیریت بحران گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی است که در این پژوهش به مرحله حین وقوع بحران سیل پرداخته می‌شود.

مدل پیشنهادی پژوهش

در حقیقت هدف مطالعه «ادبیات و پیشینه تحقیق» دست‌یابی به یک مدل پیشنهادی است که بتوان بر پایه آن متغیرهای عملیاتی مورد نظر و روابط میان آنها را مشخص کرد. پیشنهاد را می‌توان با ترسیم نمودار متغیرهای گوناگون تحقیق و روابط بین آنها را مشخص کرد. با انجام بررسی‌های لازم به نظر می‌رسد که تعریف ارائه شده توسط ریچاردسون، کرائوس، فریدریک کانی و چرخه مدیریت بحران گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی تعاریف نسبتاً جامع هستند که ابعاد تعریف شده را پوشش می‌دهد و برای مدیریت بحران سه مرحله (قبل، حین و پس از بحران) در نظر گرفته‌اند که پژوهش حاضر به بعد حین وقوع بحران پرداخته است. بنابراین از بین نظریه‌های مطرح شده نظریه کرائوس به عنوان مبنا و حساسیت نظری تحقیق انتخاب و مدل پیشنهادی بر اساس این نظریه به شرح زیر ارائه شد.

روش

این پژوهش از نظر هدف و جهت گیری کلی، کاربردی است. از نظر زمان اجرا در سال ۱۴۰۰ انجام شده است. پژوهش حاضر به جهت گردآوری داده‌ها در زمره پژوهش‌های کیفی - اکتشافی محسوب می‌شود. در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل خبرگان، مدیران و کارشناسان پلیس در حوزه مدیریت بحران استان لرستان است. برای تعیین نمونه‌های این پژوهش و انتخاب این گروه از خبرگان از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد، که در این پژوهش بعد از انجام ۱۵ مصاحبه، عوامل اصلی و فرعی در مصاحبه‌های قبلی تکرار شد و پژوهش‌گر به اشباع رسید.

برای اعتبار و روایی پژوهش از روش‌های «رئوپوری»^۱ (۲۰۰۳)، از روش اعتبار درونی با استفاده از فنون «تثلیث» (استفاده از منابع تأییدگر)، کسب اطلاعات دقیق مبتنی بر مفروضات تأییدگر، انتخاب نمونه برای پرمایگی اطلاعات، کنترل اعضا و مشارکت - کنندگان در مصاحبه، جهان‌بینی و جهت‌گیری‌های نظری محقق بهره گرفته شد. برای پایایی پژوهش نیز از روش‌های «رئوپوری» (۲۰۰۳)، شامل قابلیت بازیافت‌پذیری، تأییدپذیری، قابلیت تکرارپذیری و با استفاده از فنون هدایت دقیق جریان مصاحبه برای گردآوری داده‌ها، ایجاد فرآیندهای ساخت‌مند برای اجرا و تفسیر مصاحبه‌های هم‌گرا، استفاده از نظرات ارزشمند اساتید آشنا با این حوزه و متخصصان پلیس که در این حوزه خبره و مطلع بودند، استفاده شد. داده‌های کیفی لازم جمع‌آوری و با استفاده از روش تحلیل تماتیک به مثابه تکنیکی پژوهشی، مفاهیم، مقوله‌ها و عوامل اصلی و فرعی شناسایی و مورد تحلیل قرار گرفت. هم‌چنین به‌طور هم‌زمان از مشارکت کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها کمک گرفته شد. برای جمع‌آوری داده‌ها با ۱۵ نفر از خبرگان، مدیران و کارشناسان پلیس در حوزه مدیریت بحران استان لرستان که در زمینه موضوع

پژوهش دارای تجربه و سابقه مدیریتی ارزنده‌ای بودند مصاحبه شد، ۹ نفر دارای مدرک دکترا و ۶ نفر دارای مدرک فوق لیسانس بودند، تمام مصاحبه‌شوندگان دارای سابقه فرماندهی و مدیریت بالای ۲۱ سال و سن همه آنها بالای ۴۱ سال بود.

یافته‌ها

در تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی همواره تحلیل مقایسه‌ای نکات کلیدی، ابعاد و شاخص‌ها و فرآیند رفت و برگشتی برای اصلاحات احتمالی مد نظر قرار گرفته؛ به طوری که برچسب ابعاد و شاخص‌ها و طبقه‌بندی آنها در زیر مجموعه شاخص‌ها مکرر بازنگری و تغییر کرد. مبنای برقراری رابطه بین شاخص‌ها و تقسیم‌بندی آن‌ها ارتباط منطقی و علمی بوده است.

مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مرتبط با مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدیریت انتظامی بحران‌های طبیعی (قبل از وقوع سیل)، به تشریح مؤلفه‌ها و شاخص‌ها براساس تجربیات، نگرش‌ها و تخصص‌های خود پرداختند. شاخص‌های شناسایی شده، همان گزاره‌های کلامی هستند که از پاسخ به پرسش‌های به دست آمده و بعد از استخراج همه این گزاره‌های کلامی، برخی دارای اشتراک بودند که بر اساس ادبیات و مبانی نظری موجود دسته‌بندی شدند و بر اساس آن مفاهیم ثانویه شکل گرفتند.

در ادامه پاسخ‌های ارائه شده برای هر پرسش در جداولی مجزا از سایر پرسش‌ها آورده شده است که در این جداول، بعد، بیانگر محور اساسی پرسش بوده و در قسمت‌های دیگر مؤلفه‌ها و شاخص‌ها بر اساس پاسخ‌های ارائه شده توسط مصاحبه‌شوندگان آورده شده است. آخرین قسمت جدول اشاره به فراوانی هر یک از پاسخ‌های ارائه شده دارد، در جداول ۳، ۴ و ۵ فهرست مربوط به نتایج تحلیل محتوای مصاحبه آورده شده است.

جدول ۳. بازبینی مربوط به تحلیل محتوای مؤلفه‌ها و شاخص‌های حین وقوع بحران سیل در

بعد شناسایی

فرآوانی	کدمصاحبه شوندگان	شاخص	مؤلفه	بعد
۹	A4,A5,A6,A7, A8,A9,A2,A14 ,A15	اعزام نیروهای سازماندهی شده به محل حادثه، تجهیز نیروهای اعزامی، اعزام تجهیزات مهندسی برای همکاری در بحث امداد، اعزام واحدهای درمانی و تجهیزات پزشکی، اعزام نیروی کمکی جایگزین برای تجدید قوا، اعزام واحدهای عملیاتی، احیا نیروهای مستقر شده در محل حادثه، ورود به موقع تجهیزات و امکانات به منطقه بحران، استفاده از توان استان‌های معین	بسیج منابع و امکانات	
۹	A1,A2,A3,A4, A5,A9,A10,A1 1,A14	کنترل فضای سایبری و شبکه‌های اجتماعی و خنثی سازی شایعات، رصد فضای مجازی و شناسایی فعالیت‌های معاندین و ضد انقلاب، انتشار اخبار صحیح و اقدامات مثبت صورت گرفته در فضای مجازی، عملیات روانی مناسب با توجه به موقعیت ایجاد شده	نظارت بر فضای مجازی	
۱۱	A2,A3,A4,A5, A6,A7,A8,A9, A10, A13,A14	تثبیت موقعیت و حضور به موقع در محل حادثه، ارتباطات مؤثر و مستمر با سایر سازمان‌های مرتبط، هدایت اولیه نیروهای مردمی سازمان یافته، همکاری با سایر نهادهای امداد رسان، بسیج نیروهای مردمی، شناسایی محل‌های اسکان و هدایت مردم به این مکان‌ها، هماهنگی کردن خدمات اضطراری با سایر سازمان‌ها	هماهنگی با نیروهای عمل کننده	تثبیت
۹	A1,A3,A8,A9, A10,A12,A13, A14,A15	فعال نمودن رسمی برنامه مقابله، ایجاد اتاق امن مدیریت بحران، اجرای برنامه‌های طراحی شده از قبیل، اجرایی نمودن دستورالعمل‌ها و پروتکل‌ها، اجرایی نمودن طرح‌های جامع نظم و امنیت، انجام اقدامات در جهت حفظ نیروها و خانواده آنان، اجرایی نمودن طرح پدافند غیرعامل، اجرای طرح تخلیه زندانیان، اجرای طرح حفاظت از اماکن و تأسیسات، اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مصوب با طرح ریزی عملیاتی، اجرایی نمودن سایر طرح‌های مرتبط	فعال نمودن برنامه‌های پلیسی مدیریت بحران	

نتایج حاصله از پژوهش در بعد شناسایی نشان از آن است که یکی از ملزومات سازمان‌ها برای مدیریت انتظامی بحران‌ها بسیج منابع و امکانات و استفاده از توان نیروهای کمکی و تجهیز و اعزام به موقع آنها در زمان شروع بحران می‌باشد، این مهم زمانی محقق می‌شود که سیاستگذاران مقابله با بحران به موازات مقوله شناسایی باید از قبل امکانات و منابع مورد نیاز خاص هر بحران را شناسایی و کیفیت و نحوه عمل و هماهنگی بین واحدهای عمل کننده را در قالب سناریو تمرین و الگوهای عملی را یاد گرفته باشند، تا بتواند با حداکثر توان در جهت انجام صحیح وظایف گام‌های اساسی را بردارند. در این بعد نظارت بر فضای مجازی نیز باید مد نظر قرار گیرد آنچه موضوع عملیات روانی را متبلور می‌سازد، دلالت بر ابعاد ذهنی و عینی امنیت دارد، کارگزاران رسمی و غیررسمی تولید محتوا، تعدد بازیگران عملیات روانی مثبت و منفی که در مواقع بروز بحران به شکل کنترل‌ناپذیری شدت می‌گیرد، ما را به ضرورت اقتناع افکار عمومی از طریق تقویت خدمات رسانی حقیقی و با کنترل و رصد کردن فضای مجازی با شناسایی فعالیت‌های مخرب در جهت خنثی‌سازی آنها هدایت نموده و به همین جهت نسبت به عملیات روانی مناسب در زمینه انجام اقدامات مطلوب دلگرم کننده در این فضا اقدام گردد، در ادامه با تثبیت موقعیت نیروها ارتباط مستمر و مؤثر را با سایر سازمان‌های مرتبط برقرار کرده و با بسیج و هدایت نیروهای مردمی و شناسایی محل-های اسکان موقت نسبت به گسیل بازماندگان به این مکان‌ها اقدام و در راستای هماهنگ کردن خدمات اضطراری با سایر نهادهای امداد رسان فعالیت خود را با فعال کردن برنامه‌های پلیسی مدیریت بحران و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های از پیش تعیین شده با طرح‌ریزی دقیق عملیاتی گسترش داده به گونه‌ای که کلیه وظایف محوله در این بعد به نحو مناسب و قابل قبول اجرا شود به طوری که نتیجه اقدامات صورت گرفته موجب کاهش خسارات و تلفات انسانی و سوق دادن اوضاع به سمت عادی سازی وضعیت باشد.

جدول ۴. بازبینی مربوط به تحلیل محتوای مؤلفه‌ها و شاخص‌های حین وقوع بحران سیل در

بعد پاسخ و ارزیابی

فرآوانی	کدمصاحبه شوندگان	شاخص	مؤلفه	بعد
۱۱	A1,A2,A3A4,A5,A6,A7,A8,A14,A12, A11	برقراری امنیت فیزیکی محل حادثه، ایجاد حلقه امنیتی مناسب در محل حادثه (ایجاد کمربند امنیتی)، بلوک-بندی محل حادثه، استقرار پست‌های ایست و بازرسی در گلوگاه‌ها و معابر ورودی و خروجی، برقراری امنیت محل اردوگاه‌ها و محل اسکان حادثه‌دیدگان، برقراری امنیت بیمارستان‌های امدادی داخلی و خارجی، حفاظت از اماکن دولتی و مراکز انتظامی، حفاظت از شهرک‌های سازمانی فراجا، ایجاد امنیت محل‌های توزیع کمک‌های ارسالی، حفاظت از شخصیت‌ها، فرودگاه‌ها، پایانه‌های مسافری و...، جلوگیری از هجوم مردم اطراف به منطقه، کنترل دقیق معابر ورودی و خروجی، تخلیه سلاح و مهمات، خودرو و سایر اقسام آمادی، کنترل و ایزوله کردن محیط فاجعه، برقراری امنیت حین امداد، مدیریت جمعیت، اسکورت کمک‌های ارسالی از مبدا تا مقصد.	فعالیت‌های امنیتی و کنترلی	پاسخ و باز یابی
۱۱	A1,A2,A3A4,A5,A6,A7,A8,A13,A14, A15	آماده کردن بیمارستان‌ها و مراکز درمانی فراجا برای حادثه دیدگان، برپا کردن بیمارستان صحرایی برای حادثه‌دیدگان، اجرای طرح ترافیک روان‌سازی معابر و رفع گره‌های ترافیکی، جلوگیری از رفت و آمد خودروهای غیرضروری تا شعاع ۳۰ کیلومتر، تعیین محدودیت‌ها و تعیین مسیرهای مناسب برای امداد رسانی، ایجاد مسیرهای ترافیک اضطراری و تضمین عبور و مرور ماشین‌های اورژانس، برقراری شریان‌های حیاتی، باز کردن جاده‌های منتهی به	عملیاتی کردن خدمات انتظامی	

		<p>مقرهای انتظامی، تأمین سوخت خودروهای در راه مانده، حفظ و نگهداری منابع، تجهیزات، وسایل و ساختمان‌ها، احداث آشپزخانه سیار، نانوايي، سرویس بهداشتی در شهرک‌های سازمانی و یا محل اسکان موقت آنها، حفظ و نجات کارکنان و خانواده آنان، پاس‌خگویی سریع به نیازمندی‌های کارکنان و خانواده آنها، توجه به سلامت خانواده کارکنان، تأمین منابع اضطراری و امکانات بهداشتی و ارسال و توزیع مایحتاج خانواده کارکنان فراجا، توجه به آسیب روانی کارکنان،</p>		
<p>۱۰</p>	<p>A1,A2,A3A4,A5,A6,A7,A8,A9,A14</p>	<p>برقراری شبکه امن ارتباط چندلایه بین واحدهای انتظامی، یکپارچه‌سازی سیستم‌های ارتباطی با شبکه ارتباطی پلیس، ایجادیک مرکز مخابراتی واحد، آماده نگه‌داشتن خودروهای مخابراتی سیار (شیلتر)، برقراری ارتباط ایمن بین رده‌های انتظامی، برقراری ارتباط راه دور، مدیریت رسانه، برتری اطلاعاتی، انعکاس هشدارهای امنیتی و اجتماعی از طریق رسانه‌های جمعی و پخش تراکت و پوستر، اطلاع‌رسانی مناسب اخبار انجام مأموریت واحدهای انتظامی، مستندسازی خدمات انتظامی، انعکاس اخبار و اطلاعات به سلسله مراتب.</p>	<p>برقراری ارتباطات پایدار</p>	

۸	A2,A3A4,A5,A6,A7,A8, A10	اطلاع‌رسانی و هشدار، استقرار نظم در جامعه، همکاری در جهت تخلیه جمعیت، استفاده از بلندگو و آژیر برای تخلیه، استفاده از واحدهای سیار اطلاع-رسانی و هشدار، باز کردن مسیرهای فرعی دسترسی، مدیریت نشر اخبار، استفاده از بالگرد، فراهم کردن مسیرهای تخلیه مجروحان، حفاظت از انبارهای کمک‌های ارسالی، رسیدگی به نیروهای آسیب دیده، حفاظت از اموال کارکنان، شناسایی نقاط مرتفع برای اسکان موقت.	برتری عملیاتی	
---	--------------------------	---	---------------	--

نتایج حاصله از پژوهش در بعد پاسخ و بازیابی نشان داد که حین وقوع بحران آنچه که مهم به نظر می‌رسد تثبیت نظم و امنیت و محافظت از اماکنی است که در نگاه مردم ارکان زیست اجتماعی و تکیه گاه ثبات حاکمیت تلقی می‌شوند، با تأمین امنیت این اماکن امکان ورود به مرحله عملیاتی خدمات انتظامی و تداوم آن محیا می‌شود. حاکمیت از طریق تثبیت امنیت می‌تواند تداوم حیات بازوان اجرایی خود را تضمین کرده و فرآیندهای مدیریت بحران را تسهیل نماید. مظاهر اصلی تداوم و عملیاتی شدن خدمات انتظامی در قالب محیا شدن ضروری‌ترین نیازهای جامعه بشری که همانا بهداشت، انضباط اجتماعی و دسترسی به منابع زیستی و سلامت جسمی و روانی تبلور پیدا می‌کند و کارگردانان تأمین امنیت باید به‌عنوان پیش‌نیاز اجرایی کردن خدمات انتظامی به ضرورت حفظ امنیت در ابعاد ذهنی و عینی آن واقف باشند. بنابراین فعالیت‌های امنیتی و کنترلی در اولویت قرار می‌گیرد، زیرا هرگونه اقدام سازمان‌های مرتبط با مدیریت بحران در جهت پاسخ و بازیابی در سایه امنیت حاصل خواهد شد از طرفی برابر قانون برقراری امنیت از وظایف اصلی پلیس محسوب می‌شود، برقراری امنیت کامل و به‌صورت گسترده در محل حادثه اعم از امنیت عمومی برای شهروندان و حادثه‌دیدگان و برقراری امنیت برای تیم‌های امداد رسان و اموال و اشیاء دولتی و

شخصی افراد و... را شامل می‌شود، گام دوم عملیاتی کردن خدمات انتظامی است به جهت سطح انتظار مردم از پلیس و هم‌چنین حضور گسترده پلیس در تمام نقاط کشور و نیز می‌توان گفت اولین نیرویی است که در زمان وقوع حادثه در محل حاضر می‌شود، از این رو پلیس باید همه توان و امکانات موجود را در جهت خدمات‌رسانی به مصدومان و بازماندگان (اعم از شخصی و کارکنان خود) بکار گرفته به‌خصوص در ساعات اولیه حادثه تا حضور نیروهای امدادی و سایر سازمان‌های مرتبط و این روند را تا عادی‌سازی اوضاع ادامه دهد، سپس با تمرکز بر مؤلفه برقراری ارتباطات پایدار و تأثیر این مؤلفه بر عملیات روانی در جامعه مدرن امروزی، که خود را در عرض مقدماتی‌ترین نیازهای بشری و تأمین غذا و دارو جا انداخته است. مهم‌ترین که شهروندان از طریق کانال‌های ارتباطی است که از جریان خدمات‌رسانی، هماهنگی شدن با تدابیر حاکمیتی مطلع می‌شوند و برای انسان جامعه کنونی دسترسی به نظام اطلاع‌رسانی، آگاه شدن از آخرین رویدادها در حین بحران اهمیتی همسان و برابر با غذا و مسکن پیدا کرده است. با برقراری ارتباط پایدار زمینه را برای اطلاع‌رسانی دقیق، همکاری با سایر سازمان‌ها، انعکاس اقدامات صورت گرفته و... را فراهم کرده و با انجام اقداماتی از جمله استقرار نظم در محل حادثه، همکاری در جهت تخلیه جمعیت، مدیریت نشر اخبار و اطلاعات و... برتری عملیاتی خود را حفظ کرده به‌گونه‌ای که اقدامات صورت گرفته علاوه بر کاهش خسارات و تلفات موجب افزایش اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی پلیس شود.

جدول ۵. بازبینی مربوط به تحلیل محتوای مؤلفه‌ها و شاخص‌های حین وقوع بحران سیل در

بعد پی‌جویی و تجسس

بعد	مؤلفه	شاخص	کدمصاحبه شوندگان	فراوانی
پی‌جویی و تجسس	اقدامات امنیتی	کنترل زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها، اجرای طرح تخلیه زندانیان، کنترل زندانیان آزادشده و مجرمین سابقه‌دار، جلوگیری از هرج و مرج، برخورد با نامنی‌ها از جمله	A1,A2,A3A4, A5,A6,A10, A11,A12,A14	۱۰

		<p>سرق و وسایل و اموال مردم، برخورد با ناامنی‌های محلی و سوء استفاده کنندگان، حضور پررنگ و بیست- و چهار ساعته نیروها در محل، نظارت بر زندانیان و مجرمین و انتقال آنها، جلوگیری از فرار مجرمین خطرناک، تلاش در جهت کاهش ترس و نگرانی‌های مردم</p>	
۱۱	A1,A2,A3A4, A5,A6,A7,A8, A9,A13,A15	<p>استقرار عوامل پلیس آگاهی به صورت مداوم، اعزام نیروی متخصص برای شناسایی متوفیان، راه‌اندازی پست‌های تشخیص هویت و تدفین، شناسایی متوفیان قبل از تدفین، ردگیری افراد مفقود، شناسایی حادثه دیدگان، حفاظت از خودروها و اموال و اشیاء بلاصاحب، جلوگیری از انتقال اموال و اسناد بدون هماهنگی، همکاری با شهرداری در جهت دفن اجساد، راه‌اندازی سریع کلاتری و پاسگاه موقت، رسیدگی به مراجعات مردمی و دلجویی از آنها، انجام وظایف ذاتی انتظامی، تسریع و تسهیل در عملیات امداد رسانی، باز کردن معابر و رفع موانع موجود، تخلیه معابر از وسیله نقلیه رها شده و انتقال آنها به محل‌های مشخص، رسیدگی سریع به تصادفات جاده‌ایی، همکاری در جهت توزیع دفترچه دریافت خدمات.</p>	<p>پشتیبانی امور تخصصی انتظامی</p>
۹	A1,A3,A4,A5, A6,A7,A8,A9, A14	<p>تشکیل تیم‌های نظارتی و بازرسی، اخذ آمار وقایع و کشفیات و جرایم، کنترل محسوس و نامحسوس، خبرنگاران داخلی و خارجی، کنترل تردهای هوایی، زمینی، ریلی و دریایی خبرنگاران و امدادگران، نظارت مداوم بر عملکرد نیروها و ارزیابی آن، پیگیری برای رفع معایب و نواقص و حل مشکلات موجود.</p>	<p>عملیات ویژه انتظامی - امنیتی</p>

نتایج حاصله از پژوهش در بخش پی‌جویی و تجسس نشان از آن دارد که به موازات انتظاراتی که در حوزه خدمات‌رسانی در امور معیشتی و زیستی شکل می‌گیرد، مطالبات شهروندان برای گذار به سمت عادی شدن اوضاع متوجه امور تخصصی و هرچه جامع‌تر شدن نظام خدمات‌رسانی می‌شود، به عبارتی شهروندان در تعاقب آنچه مسائل ضروری و نیازهای اساسی زیستی را مطالبه می‌کنند، توقعاتشان برای نظام‌مند شدن شیوه‌های خدمات‌رسانی، اطمینان یافتن از روال امورات اداری و چرخه رسیدگی به نیازهای مراجعان شدت می‌گیرد و ارگان‌های انتظامی و حتی نظامی باید این سرعت عمل را برای هم‌نوایی با این مقطع در خود ایجاد کنند. در این مرحله شهروندان پس از ادای تکلیف و مشارکت‌های اولیه‌ای که با هماهنگی پلیس در راستای تثبیت نظم و امنیت داشته‌اند، از حاکمیت و بازوان اجرایی آن به‌خصوص پلیس تخصصی‌تر شدن روند رسیدگی به امور را مطالبه می‌کنند. شاخص‌هایی چون نظارت و بازرسی، کنترل، راه‌اندازی پاسگاه و کلابتری و... از جمله نشانه‌هایی است که بیانگر ضرورت‌های نقش حاکمیت و فراجا در اعتمادسازی و اطمینان بخشی به شهروندان در جهت آرام‌سازی اوضاع هستند تا بتوانند گام‌های اساسی را در راستای عادی‌سازی وضعیت موجود بردارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در دنیای پیشرفته امروز، بشر هنوز هم در برابر بلایای طبیعی ناتوان است. یکی از این دلایل که انسان نتوانسته است در برابر بلایای طبیعی مقابله خوبی از خود نشان دهد، نداشتن الگوی مناسب برای احراز آمادگی حین وقوع بحران‌های طبیعی می‌باشد. هدف این پژوهش شناسایی ابعاد، مؤلفه و شاخص‌های مدیریت انتظامی حین وقوع بحران سیل است که پس از شناسایی ابعاد، مؤلفه و شاخص‌های مدیریت انتظامی حین وقوع بحران سیل، با استفاده از مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته با کارشناسان و خبرگان این حوزه و مطالعات کتابخانه‌ای ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها مورد شناسایی قرار گرفته و در نهایت الگوی مورد نظر با بررسی جامع و عمیق طراحی شد، که با پیاده‌سازی

الگوی ذکر شده می‌توان شاهد تحولی شگرف در مدیریت انتظامی مخاطرات طبیعی که همواره بشر را با مخاطره روبرو کرده، بود.

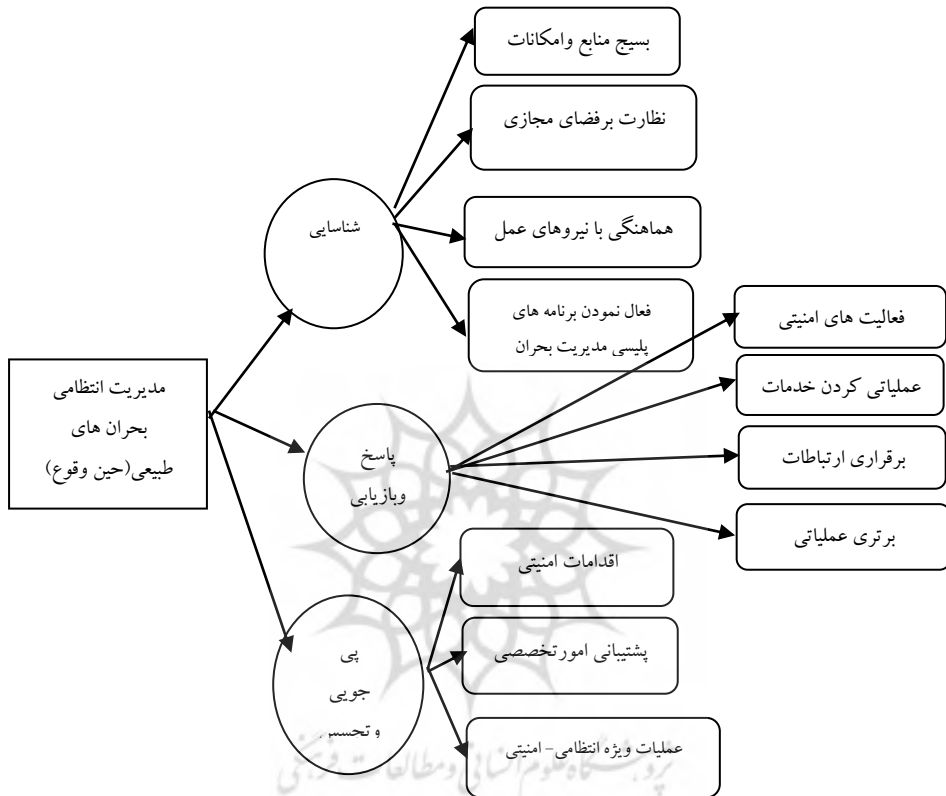
واضح است که امنیت در بعد عینی و ذهنی آن عرصه عملیات‌های روانی قرار خواهد گرفت و حتی اگر امنیت انتظامی به‌طور کامل و جامع محقق شود پدیده‌های غیرامنیتی که از متن بحران‌های طبیعی ولو به شکلی ناخواسته ظهور می‌یابند با تلاش معاندان و حریفان ممکن است اوصافی امنیتی پیدا کنند. بنابراین امنیت در مواقع بحران فقط مربوط به برداشت‌های متداول و مرسوم در شرایط عادی نخواهد بود، پلیس و ارگان‌های نظامی و انتظامی برای امنیت در شرایط بحران باید تعاریف جدیدی ارائه دهند و برپایه تعریف خاص امنیت در شرایط بحران راهبردهای کنترل خود را در پیوند با نظام خدمات‌رسانی و کمبود دسترسی به منابع ضروری که خود مقدمات تخطئه امنیت را باز تولید و کارگردانان تأمین امنیت را به موضع انفعال می‌برد، ایجاد کرده که استفاده از این الگو می‌تواند راه‌گشای پلیس در زمان وقوع بحران باشد.

در ادامه برای تعیین اعتباربخش یافته‌های پژوهش، علاوه بر ارائه متغیرهای شناسایی شده به اساتید و خبرگان این حوزه و نظرخواهی از آنها، یافته‌های پژوهش گذشته نیز مقایسه شد که در جدول ۶ مشخص شده است.

جدول ۶. اعتبارسنجی پژوهش

ردیف	یافته‌ها	پژوهش‌های پیشین
۱	شناسایی	(پیرسون و میتروف، ۱۹۹۰). (کرائوس، ۲۰۰۶). (فریدریک کانی، ۱۹۹۸). (قانون تشکیل سازمان بحران کشور، ۱۳۸۶).
۲	پاسخ‌و‌بازایی	(قانون تشکیل سازمان بحران کشور، ۱۳۸۶). (حسینی وجدی، ۱۳۸۶). (فریدریک کانی، ۱۹۹۸). (پیرسون و میتروف، ۱۹۹۰). (کرائوس، ۲۰۰۶).
۳	بی‌جویی و تجسس	(مک کانگی، ۱۹۸۷). (کرائوس، ۲۰۰۶). (حسینی وجدی، ۱۳۸۶). (فریدریک کانی، ۱۹۹۸).

و در نهایت الگوی نهایی با شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های شناسایی شده به شرح زیر ترسیم شده است.

شکل ۲. الگوی نهایی پژوهش

بر اساس یافته‌ها و بر مبنای معیارهای بررسی شده پیشنهادهای زیر می‌تواند در مدیریت انتظامی بلایای طبیعی حین وقوع مورد توجه قرار گیرد:

۱- در بعد شناسایی حین وقوع بحران سیل بر اساس الگوی طراحی شده یکی از ملزومات سازمان‌ها برای مدیریت انتظامی بحران‌ها بسیج منابع و امکانات و استفاده از توان نیروهای کمکی و تجهیز و اعزام به موقع آنها در زمان شروع بحران است،

تا بتوان زمینه هماهنگی با نیروهای عمل کننده را فراهم نمود و از طرفی با نظارت بر فضای مجازی نسبت به خنثی کردن هرگونه فعالیت مخرب که موجب تشویش اذهان می شود جلوگیری به عمل آید، سپس با فعال کردن برنامه های پلیسی مدیریت بحران زمینه ایجاد اعتماد عمومی و ارتقاء احساس امنیت را در محل بحران فراهم کرد.

۲- در بعد پاسخ و بازیابی حین وقوع بحران آنچه که مهم به نظر می رسد تثبیت نظم و امنیت و محافظت از اماکنی است که در نگاه مردم ارکان زیست اجتماعی و تکیه-گاه ثبات حاکمیت تلقی می شوند، با تأمین امنیت این اماکن ورود به مرحله عملیاتی خدمات انتظامی و تداوم آن محیا می شود. حاکمیت از طریق تثبیت امنیت می تواند تداوم حیات بازوان اجرایی خود را تضمین و فرآیندهای مدیریت بحران را تسهیل کند. اینجا است که فراجا باید در این بعد بر اساس الگوی طراحی شده با انجام فعالیت های امنیتی و کنترلی، عملیاتی کردن خدمات، برقراری ارتباطات پایدار و برتری عملیاتی زمینه های ایجاد امنیت را برای فعالیت سایر سازمان های متولی در بحث مدیریت بحران فراهم کند.

۳- شهروندان در تعاقب آنچه مسائل ضروری و نیازهای اساسی زیستی را مطالبه می کنند، توقعاتشان برای نظام مند شدن شیوه های خدمات رسانی، اطمینان یافتن از روال امورات اداری و چرخه رسیدگی به نیازهای مراجعان شدت می گیرد و ارگان های انتظامی و حتی نظامی باید این سرعت عمل را برای همنوایی با این مقطع در خود ایجاد کنند، در بعد پی جویی و تجسس بر اساس الگوی طراحی شده و مؤلفه های اقدامات امنیتی، پشتیبانی امور تخصصی انتظامی و عملیات ویژه انتظامی امنیتی باید به گونه ای عمل کنند که بیانگر ضرورت های نقش حاکمیت و فراجا در اعتمادسازی و اطمینان بخشی به شهروندان در جهت آرام سازی اوضاع باشد تا بتوانند گام های اساسی را در راستای عادی سازی وضعیت موجود بردارند.

۴- الگوی نهایی و جامع مدیریت انتظامی بحران‌های ناشی از بلایای طبیعی با ادغام مراحل قبل، حین و بعد از بحران سیل از طریق مراجع ذی صلاح علمی و با کمک خبرگان انتظامی طراحی و استقرار یابد.

منابع

۱. ابهری، مریم. (۱۳۹۱). مدیریت بحران نظامی. تهران، مجتمع دانشگاهی آمایش و پدافند غیرعامل، معاونت آموزش، انتشارات دانشگاه صنعتی مالک اشتر، چاپ هفتم.
۲. آمار حوادث وزارت کشور. (۱۳۹۹). آمار حوادث ثبت شده در ۶ ماهه اول سال نود و نه توسط ادارات کل مدیریت بحران سراسر کشور در سامانه سما. تهران: وزارت کشور مرکز مدیریت اطلاعات و حوادث، ص ۲.
۳. احدی، عبدالمجید؛ منوچهری، سوران. (۱۳۹۹). سنجش وضعیت و تحلیل عوامل مؤثر بر مطلوبیت مدیریت بحران مخاطرات طبیعی در شهرستان قائنات. فصلنامه علمی - پژوهشی برنامه ریزی قضایی (جغرافیا) ۱۰(۲)، ۵۶-۲۳.
https://sopl.ui.ac.ir/article_24331.html
۴. اخبار شبکه خبر. (۱۳۹۹). تهران، ایران. بازیابی از:
<https://www.telewebion.com/episode/2515125>
۵. بهمنش شکیب، داود؛ امیر حسین، الهامی. (۱۳۹۷). روش تقویت هماهنگی بین سازمانی در مدیریت راهبردی بحران‌های طبیعی. فصلنامه علمی مطالعات بین رشته‌ای دانش راهبردی، ۹(۳۵)، ۳۴۶-۳۱۱. https://smsnds.sndu.ac.ir/article_790.html
۶. بیات، ناصر؛ عادل، علیرضا؛ اصانلو، علی. (۱۴۰۰). شیوه‌های مدیریت انتظامی در بحران ناشی از زلزله. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۶(۱)، ۲۹-۵۰.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=586367>
۷. حسینی، حسین؛ وجدی، سید مجید. (۱۳۸۶). مدیریت بحران با رویکرد امنیت عمومی (۱). تهران، معاونت تربیت و آموزش ناجا، چاپ اول.
۸. دارابی، رضا. (۱۳۹۰). راهبردهای لجستیک بحران. فصلنامه توسعه مدیریت منابع انسانی و پشتیبانی، ۶(۲۱)، ۳۴-۷.

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=150707>

۹. دلاور، علی. (۱۳۸۶). الگوی راهبردی پیشرفت اسلامی - ایرانی. معاونت پژوهش و تولید علم دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران.

۱۰. روشندل اربطانی، طاهر؛ پورعزت، علی اصغر؛ قلی پور، آرین. (۱۳۸۷). تدوین الگوی جامع فراگرد مدیریت بحران با رویکرد نظم و امنیت. فصلنامه علمی - پژوهشی دانش انتظامی، ۱۰(۲)، ۸۴ - ۶۰. <https://civilica.com/dos/1301220>

۱۱. سیفی، مریم؛ کاظمیان، سمیه. (۱۴۰۰). واکاوی پدیدارشناسانه نقش پلیس زن در مدیریت بحران طبیعی مبتنی بر تجارب زیسته کارکنان فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. پژوهشنامه نظم و امنیت. ۳(۱۴)، ۵۴.

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=586321>

۱۲. سوادکوهی فر، سعید؛ ذکائی فاتح، جواد. (۱۳۹۲). ملاحظات پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در خدمات اورژانس پزشکی صحرائی در شرایط بحران. همایش سراسری پدافند غیر عامل در علوم و مهندسی.

۱۳. علمداری، شهرام؛ مشهدی، حسن. (۱۳۹۷). روش ارزیابی آسیب پذیری زیرساخت ها و مدیریت بحران. چاپ دوم، انتشارات بوستان حمید، تهران.

۱۴. عزیز پور، ملکه؛ زنگی آبادی، علی؛ اسماعیلیان، زهرا. (۱۳۹۰). اولویت بندی عوامل مؤثر در مدیریت بحران شهری در برابر بلایای طبیعی (مطالعه موردی سازمان های مرتبط با بحران شهر اصفهان). جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، ۲۲(۳).

https://gep.ui.ac.ir/article_18509.html

۱۵. عباس نژاد، فاطمه؛ عنابستانی، مینا. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر هماهنگی بین سازمان های اجرایی درگیر در مدیریت بحران های طبیعی در استان خراسان جنوبی. سومین همایش مدیریت بحران در صنعت ساختمان.

<https://civilica.com/doc/176390>

۱۶. قانون مدیریت بحران کشور مصوب سال ۱۳۹۸.

<https://www.rrk.ir/Laws/ShowLaw.aspx?Code=18237>

۱۷. غلامحسین، اسماعیل. (۱۳۹۱). بررسی نقش و جایگاه ناجا در مدیریت بحران‌های طبیعی (مطالعه موردی: بحران سفید، بحران برف ۱۳۸۳ گیلان). پژوهش‌های مدیریت انتظامی، (۴)۷، ۵۶۸-۵۴۹.
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=187502>
۱۸. صفوی، رحیم. (۱۳۹۸). نیروهای مسلح نجات بخش جان مردم در حوادث و بلایای طبیعی. بازیابی از: <https://www.iran.ir/news/83279984>
۱۹. کمالی، یحیی. (۱۳۹۵). مطالعه مقایسه‌ای آمادگی و واکنش پلیس در مدیریت بحران‌های طبیعی در ایران، ژاپن و هند. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، ۱۱(۳)، ۳۹۴-۳۷۰.
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=316857>
۲۰. کمالی، یحیی؛ میرزایی، جلال. (۱۳۹۶). مقایسه ساختار مدیریت بحران در ایران، ژاپن، هند و ترکیه. فصلنامه راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری، ۷(۲۵)، ۲۸۹-۲۴۵.
- <https://sspp.iranjournals.ir/article-29735.html>
۲۱. گودرزی، غلامرضا؛ جهانشیری، جواد. (۱۳۹۳). فرماندهی و مدیریت انتظامی از منظر آموزه‌های اسلامی. فصلنامه علمی پژوهشی (وزارت علوم). ۴(۱۴)، ۱۱۸-۸۹.
- <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1100250>
۲۲. گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی. (۱۳۹۱). طراحی راهبردی مدیریت بحران‌های طبیعی. چاپ اول، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی (دعا).
۲۳. مطیعی لنگرودی، سیدحسن؛ قدیری معصوم، مجتبی؛ اسکندری چوبقلو، حافظ؛ طورانی، علی؛ خسروی مهر. (۱۳۹۴). بررسی نقش مدیریت مشارکتی در کاهش آثار سیل. مطالعه موردی: روستاهای حوضه رودخانه زنگمار ماکو، نشریه علمی-پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی. ۱۹(۵۱)، ۳۹۹-۳۱۱.
- <https://geoplanning.tabrizu.ac.ir/article-3451.html>
۲۴. مصطفی‌نژاد، مهدی. (۱۳۹۳). الگویی برای مدیریت انتظامی بحران‌های قومی ایران. رساله دکتری، دانشگاه علوم انتظامی امین.
۲۵. یاور، علیرضا؛ گلستان هاشمی، سیدمهدی؛ چشم‌براه، محسن؛ خیام‌باشی، بیژن. (۱۳۹۵). ساختار مدیریت نظم و امنیت انتظامی در بحران‌های طبیعی (با تأکید بر الگوی ساختار

مدیریت بحران در کشورهای هدف). پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، ۹(۲)، ۱۸۰-

۱۴۹. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=275742>

26. Boudreaux, Brian (2005), *Exploring A Multi Stage Model of Crisis Management: Utilities, Hurricanes, and Contingency*. https://ufdcimages.uflib.ufl.edu/UF/E0/01/04/86/00001/boudreaux_b.pdf
27. Boin, R. Arjen, Paul's Hart, Erick K. Stern, and Bengt Sundelius (2005), *the politics of Criss Management: Public Leadership under Pressure, Cambridge, England: Cambridge Universitypress*. <https://www.cambridge.org/core/books/politics-of-crisis-management>
28. Crandall, W. Parnell, j. & Spillan j. (2010). *crisisManagement in the New Strategy Landscape*, SAGE Publications, Inc: Thousand Oak, California. <https://books.google.me/books?id=PaIgAQAQAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
29. Meyers, G& Holusha, J (1988), “*Managing Crisis*”, London, Unwin. <http://sherekashmir.informaticspublishing.com/624/1/9781845930479.pdf>
30. Chung, g. (2016), “*Conflicts and natural disaster management: a comparative study of flood control in the Republic of Korea and the United States*”. *Disasters journal*40(3), p 72-554. <https://doi.org/10.1111/disa.12162>
31. Danesto Anacio, Noba Hilvano, Lsaganic Burias, Christine Pine, Glorialuz Nelson and Rico Ancog: *Journal: International Journal of Disaster Risk Reduction - Volumc15*, March, P 108-115. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1142/S0578563416400076>
32. Geary, W. Sikich (2001). “*All hazard crisis management Planning*” Logical
33. Kotzee Ilse, Reyers Belinda(2016), Piloting a Social – ecological index for measuring Flood resilience: *Journal, Ecological Indicators – volume 60*, January, P 45-53. <https://www.infona.pl/resource/bwmeta1.element.elsevier-e9b5fea5-98ba-30be-8630-f297e1638f2f>
34. Koraeos, Mats who knows? The use of knowledge management

- in crisis (2008), *Swedish national defense college and crismart*, crisis management Europe research program, volume 36.
35. Linda Hoel, Helge Mehus; (2021). *Police Practice and Research*, 1-17.
36. Leechat, M. (1990), *The international decade for natural disaster reduction Background and objectives*, *Disasters*, 14(1). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-7717.1990.tb00967.x>
37. Meyers, G& Holusha, J (1988), “Mggggggg g sss””, *L,,,,, Unwin*.
38. Person, Christine M and Mitroff, Ian I. (1993), *From crisis prone to crisis prepared: A Framework For crisis management*. Academy of Management, Executive, 7(1), p 48-59. <https://www.jstor.org/stable/4165107>
39. Richardson, B, (1994), Socio-technical disasters: Profile and Prevalence, *Disaster Prevention & Management*, 3(4), p 41-69. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/09653569410076766/full/html>.
40. Smith, DT (1990), Beyond Contingency Planning: Towards a model of crisis Management, *Industrial crisis Quarterly*, 4(4), p 263-275. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/108602669000400402>.
41. Tokakis Vassileios, Polychroniou Panagiotis Boustras George (2019). Crisis Management in Public administration: the three Phases model for safety incidents *Safety Science* No 28(113), P 37-43. <https://iranarze.ir/wp-content/uploads/2019/09/10077-English-IranArze.pdf>.
42. Wang, Wei- Tsong and Belardo, Salvatore (2005), *Strategic Integration: A Knowledge Management Approach to crisis Management*, Proceedings of the 38th Hawaii International Conference on System Sciences.